

KARBOĞAZI ZAFERİ'NİN 105. YILI ANISINA

İŞGALE VE TESLİMİYETE
BAŞKALDIRI

KARBOĞAZI DESTANI

Yazarlar

Yusuf DELİKOCA

Nurullah BODUR

Editör

Cemal DEMİRDAĞ

Danışmanlar

Bayram SAYAR

Tuncay SEYREK

Ahmet ERGÜN

Hasan KÖŞECİ

EYLÜL 2025 / ADANA

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-375-639-0

Kitap Adı
Karboğazı Destanı

Yazarlar
Yusuf DELİKOCA
Nurullah BODUR

Editör
Cemal DEMİRDAĞ

Danışmanlar
Bayram SAYAR
Tuncay SEYREK
Ahmet ERGÜN
Hasan KÖŞECİ

**Osmanlıca Belgeler ve
Tarihi Fotoğraflar**
Ahmet KARATAŞ
Adana Alparslan Türkeş Bilim ve
Teknoloji Üniversitesi Daire Başkanı

Osmanlıca Danışmanı
Ahmet ERGÜN
Cumhurbaşkanlığı Osmanlı
Arşivleri Daire Başkanlığı Uzmanı

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No
47518

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Bisac Code
BIO006000

DOI
10.37609/akya.3696

Kütüphane Kimlik Kartı
Delikoca, Yusuf ...[ve başkaları].
Karboğazı Destanı / Yusuf Delikoca, Nurullah Bodur; ed. Cemal Demirdağ.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.
320 s. : fotoğ. ; 135x210 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253756390

GENEL DAĞITIM
Akademisyen YAYINEVİ A.Ş.

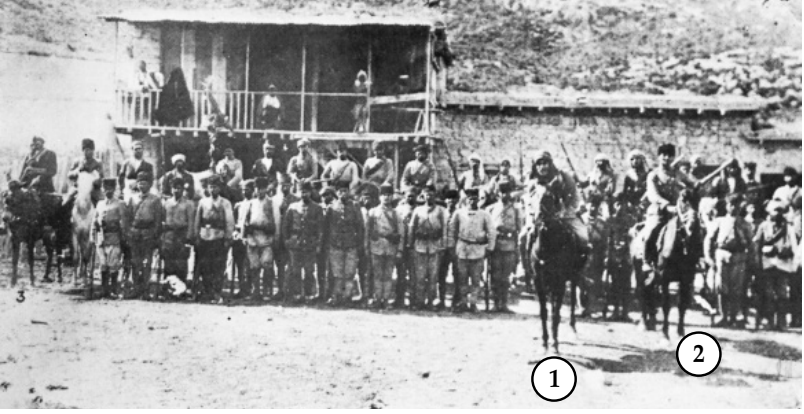
Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

“Adanalılar, Kuvayı Milliyeci ruhu her sahada
ispat edecek güce sahiptir.
Onlar her mücadelede Karboğazi’ndaki gibi kahraman,
Kaç Kaç’taki gibi imanlıdırlar.”

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK
15 Eylül 1924

Menil Taburu'nu esir alan mchitlerin bir kısmının olduğu bu fotoğraf, tarih sayfalarına bir kahramanlık destanının hatırası olarak kaldı.

Karaisalı - Bucak Köyü / 30 Mayıs 1920

1- Karaafat Hasan Akıncı 2- Albayrak Müfrezesi Komutanı Besim Bey

Karboğazı'nda esir düşen Fransız Taburunun Komutanı Binbaşı Menil, Millî Kuvvetler Komutanı Sinan Tekelioğlu, Karaisalı Kaymakamı Saadetin Beybaba, Müfreze Komutanı Karaafat Hasan Akıncı ve Yeni Adana Gazetesi sahibi Ahmet Remzi Yüreğir, Karaisalı Bucak köyünde esirlere hitap ediyor.

TARİH SAYFALARINDA KALMIŞ BİR SÖZÜN HİKAYESİ

1924 yılı Türkiye Futbol Şampiyonası'nda Adana takımı Türkiye ikincisi olmayı başarmıştı. 15 Eylül 1924 tarihinde Başbakan İsmet İnönü istasyona kadar gelerek Adana takımını uğurlamıştı.

Kurtuluş Savaşı'nın ilk heyecanını almış olduğu Adana şehrinin futbol takımının bu başarısı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü çok mutlu etmişti.

Şu sözleri sarf ediyordu:

- Adana'nın başarısına hayret etmedim. Niçin etmedim? Çünkü Adanalılar, Kuvayı Milliyeci ruhu her sahada ispat edecek güce sahiptir.

Onlar her mücadelede Karboğazı'ndaki gibi kahraman, Kaç Kaç'taki gibi imanlıdırlar.

Yusuf AYHAN

Çukurova Albümü / 1973

İÇİNDEKİLER

Çukurova'dan Toroslara Uzanan	Niğde'den
Bir Kahramanlık Destanı8	Karaisalı'ya Hareket 103
Karboğazı	Kuvayı Milliye
Kahramanlarının Anısına 10	Karaisalı'da 111
Arif Nihat Asya'nın Ruhunda	Milli Mücadele'nin
Karboğazı Destanı..... 14	Merkezi Karaisalı..... 121
Hasan Akıncı'nın	Pozantı Kuşatması..... 123
Hatıralarından20	Çamalan'ın Zaptı ve
Gülekli Kemal'in	Tekelioğlu Mustafa 129
Hatıralarından21	Kadirhanı'nın Zaptı ve
“57. Alay İçin”24	Şıhlı Köyünden
Kahramanlık Destanı	Şehit Abdurrahman 132
Yazan Gülekliler25	Kelebek, Durak ve
Fransız Komutan	Bucak'ın Zaptı 142
Menil'in Yalvarışı.....26	Bolahatlı Mücahit
Yörükler Yaylası	Emin Ağa 146
Karboğazı28	İncirgedikli Derviş Ağa
Bir Teslimiyet Belgesi	ve Hacıkirı'nın Zaptı 152
Mondros Mütarekesi39	Gülekli Mulla Nasuh ve
Çukurova ve Gülek Boğazı'nda	Kuşçular Karakolu'nun
İlk Direniş44	Zaptı 158
Mersin - Tarsus ve	Gülekli Kemal 163
Adana'nın İşgali.....49	Kenzinli Bodur Ali..... 168
Pozantı'nın İşgali55	Belemedik'in Zaptı 176
Pozantı İşgal Komutanı	Toroslarda Albayrak
Menil60	Müfrezesi Komutanı
Mersin ve Adana'da	Besim Bey 186
İşgal Günleri..... 71	Birinci Kavaklıhan
Kuvayı Milliye Komutanı	Muharebesi..... 196
Tekelioğlu Sinan Bey..... 92	Cemal Efe..... 202

İÇİNDEKİLER

Nisan Yağmurları Çiselerken	Gülekliler Pusuda.....270
Düşmana Pozantı'yı	Kara Afat Hasan Akıncı
Dar Ettiler.....207	Gülek'te.....274
Manisalı Ali Bey ve Kasım	Yanık Hatice'nin
Hoca Pozantı Cephesi'nde ..211	Fransız'a Başkaldırışı.....277
Çöğbeli Taarruzu220	Fransız Taburu
Fransızların	Süneder Boğazı'nda... ..279
Pozantı'da Yıkılışı225	Dağların Yorgun Kurdu
Mayıs Ayı Yüce Dağlardan	Veli Çavuş.....284
Karlar Erirken229	Karboğazı'nda Işıldayan
Cin Osman - Dubaracı Mehmet	Beyaz Bayraklar.....287
ve Dene Dene Hasan.....234	Panzıncukuru Köyünde
İkinci Kavaklıhan Savaşı236	Fettah Ağa'nın Evinde291
Komutan Menil'e	Teslim Protokolü
Ya Teslim Ol Ya Kaç.....247	İmzalanıyor296
Pozantı'dan Firar Eden	Menil'in Gözyaşları298
Bir Fransız Komutan.....252	Fransız Esirler Gülek'te301
Pozantı'yı Terk ve	Gellez Hanı'nda
İlk Kurşun253	Tarihi Bir Gün.....302
Fransız Ordusu İbrahim Paşa	Çamalan'da Bir Gece305
Tabyalarında ve	Fransız Esirler
Duraklı Ahmet255	Bucak ve Karaisalı'da306
Gülekli Yanık Hatice258	Kuvayı Milliye'nin Zaferi
Elmalı Boğazı'nda	Sonrası Fransızların
Fırtınalı Bir Gün.....264	Ateşkes Çağrısı309
Tırmık Mehmet ve	Yörük Türkmenlerin Zaferi
İsmihan Hatun267	ve İşgalden Kurtuluş312
İsmihan Hatun: "Ulan Uşaklar!	Kaynakça.....317
Yetişin Hele! Fransız Gavuru	
Karboğazı'na Doldu"269	

KAYNAKÇA

ARAŞTIRMA YAPILAN ARŞİVLER

" T.C. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivleri Daire Başkanlığı (BOA) Adana'nın İşgali ve İşgal İle Birlikte Yaşanan Olayların Yazıldığı Belgeler

- BOA. HR. SYS. 2555-2/33-36 - BOA. BEO. 340957
- BOA. HR. SYS. 2555-2/39-45 - BOA. HR. SYS. 2544-17/10-12, 13, 15
- BOA. HR. SYS. 2555-2/71 - BOA. HR. SYS. 2555-2/56
- BOA. HR. SYS. 2555-2/83 - BOA. HR. SYS. 2555-2/50
- BOA. HR. SYS. 2555-2/69-70 - BOA. HR. SYS. 2555-2/66
- BOA. HR. SYS. 2555-3/5 - BOA. HR. SYS. 2555-3/57, 59
- BOA. HR. SYS. 2555-3/55, 56 - BOA. HR. SYS. 2555-4/12, 15
- BOA. HR. SYS. 2555-4/79-82 - BOA. HR. SYS. 2555-4/169
- BOA. HR. SYS. 2555-4/62, 63 - BOA. HR. SYS. 2556-2/53, 2544-15/15,
- BOA. HR. SYS. 2556-3/73-74 - BOA. HR. SYS. 2555-4/79-82
- BOA. HR. SYS. 2555-4/54-55 - BOA. HR. SYS. 2878/9, 2878/9

"Türkiye Kuvayı Milliye Mücahitler Derneği Genel Merkezi Arşivi (Adana)

- 1951- 1956 Yılları Arasında Tutulan Arşiv Kayıtları ve Adana'nın Kurtuluşu'na ve İstiklal Savaşı'na Katılan Millî Kahramanların Anılarının Yazılmış Olduğu Defterler
- Kuvayimillie Dergisi Muhtelif Sayıları. (1951- 2005) ADANA

" Mersin Halk Kütüphanesi Arşivi

- Kuvayimillie Dergisi Arşivi(1951- 1975)
- Yeni Mersin Gazetesi Arşivi - İçel Halkevi Dergisi Arşivi

"Çukurova Üniversitesi Kütüphanesi Arşivi

- Yeni Adana Gaz. Arşivi (1940- 1977) Ahmet Remzi Yüreğir'in Kurtuluş Anıları

"Adana Atatürk Müzesi Arşivi

- Yeni Adana ve Türk Sözü Gazeteleri Arşivleri

" Adana Alparslan Türkeş Kütüphanesi Arşivi

- Milli Kuvvetler Komutanı Sinan Tekelioğlu'nun Terekesi'nden Çıkan El Yazması Hatıraları

" Besim Albayoglu'nun Hatıraları (Volkan UYSAL'ın Özel Arşivi)

" Genel Kurmay Başkanlığı ATASE Daire Başkanlığı Arşivi

- Kuvayımilliye Komutanı Tekelioğlu Sinan Bey'in Günlükleri,
Ankara, 2012.

" Millî Kütüphane Arşivi

- Sinan Tekelioğlu, "Adana Cephesi Hatıratımdan",
Dirlik Gazetesi, Adana, 1965 Yılı, 561- 659 Sayıları

BASILI ESERLER

ATATÜRK, Nutuk (1919-1927), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları,
Ankara, 2005.

ARIKOĞLU, Damar; Hatıralarım, İstanbul, (1961).

ASLAN, Kadir; Millî Mücadelede Dört Yol, Dört Yol Belediyesi Yayınları,
Hatay, 1991.

AKINCI, Hasan; Millî Mücadelede Çukurova Kurtuluş Hatıraları,
Kuvayımilliye, Nisan 1965- 1966.

ARIK, Remzi Oğuz; Adana Ticaret Rehberi, 1924.

AYHAN, Yusuf; Mustafa Kemal'in Pozantı Kongresi ve Adana'nın
Kurtuluşu, Adana : İpek Matbaası, 1963.

AYHAN, Yusuf; Çukurova Albümü, Adana : Kemal Matbaası, 1973.

ATILGAN, Halil; İsmail Ferahim Şalvuz- Kurtuluş Savaşı'nda Kahraman
Çukurovalılar(Adana, Tarsus, Mersinliler), Kültür Bakanlığı Yayınları,
Ankara, 2002.

BARIŞTA, Örcün; Sinan Tekelioğlu'nun Anıları, Kuvayımilliye Dergisi,
sayı:32 s. 60. Adana, 2000.

ZİYAL, Cemal (EFE); İstiklal Savaşında Adanalıların Kahramanlık
Destanları, Burhaneddin Basımevi, İstanbul, 1937.

BIYIKOĞLU, Tevfik; Türk İstiklal Harbi I. Mondros Mütarekesi Ve
Tatbikat, Ankara, 1962.

BİLDİRİCİ, Yusuf; Adana'da Ermenilerin Yaptığı Katliamlar Ve Fransız
Ermeni İlişkisi, Ankara: Köksav Yayınları, 1999.

COŞKUN, Tevfik; Millî Mücadelede Kadirli Hatıraları, Kadirli, 1965.

ÇAMURDAN, Ahmet Cevdet; 50. Yılında Kozan'ı Tanıyalım,
Kozan, 1973.

ÇAMURDAN, Ahmet Cevdet; Kurtuluş Savaşında Doğu Kilikya Olayları, Adana, 1969.

CEBESÖY, Ali Fuat; Millî Mücadele Hatıraları, İstanbul, 1953.

ÇELİK, Kemal; Millî Mücadelede Adana Ve Havalisi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1999.

COŞKUN, Tevfik; Kadirli Millî Mücadelesi ve Hatıralarım, Kadirli Basımevi, Kadirli, 1965.

ÇİFTÇİ, Ali; Millî Mücadelede Mersinliler ve Havalisi, Mersin, 2002.

ÇÖL, Emin; Çanakkale - Sina Savaşları Bir Esirin Anıları, Nöbetçi Yayınları, 2009

DALKIR, Recep; Millî Mücadelede Çukurova Yiğitlik Günleri, Adana, 1963.

DELİKOCA, Yusuf; Çukurova Kahramanları, Ekrem Matbaası, Adana, 2004.

DELİKOCA, Yusuf; Yüzyılın Buluşma Noktası Kuvayımillîye, Ekrem Matbaası, Adana, 2006.

DELİKOCA, Yusuf; Aladağ Tarihi, Aladağ Kaymakamlığı Yayınları, Adana, 2008.

DELİKOCA, Yusuf; Pozantı'nın Kurtuluşu ve Şehit Kasım Hoca, Pozantı Belediyesi Yayınları, Adana, 2011.

ENER, Kasım; Çukurova Kurtuluş Savaşında Adana Cephesi, San Matbaası, Ankara, 1970.

ENER, Kasım; Tarih Boyunca Adana Ovasına Bir Bakış, İstanbul, 1964. Kurtuluş Savaşında İçel; Türkiye Kuvayımillîye Mücahit Ve Gazileri Der. Yayınları, Mersin, 1973.

ESEN, Necmettin; Manisalı Ali, Görüşler Dergisi, Nisan-Mayıs 1938, Adana

HATİPOĞLU, Süleyman; Filistin Cephesi'nden Adana'ya Mustafa Kemal Paşa, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2009.

İPEK, İsmet; Pozantı'nın Kurtuluşu, Kuvayımillîye, sayı:21, Adana, 2000.

İRTEM, Süleyman Kani; Ermeni Meselesi'nin İç Yüzü, Temel Yayınları, İstanbul, 2004.

İŞİSAĞ, Ahmet Nadir; Varda Köprüsü ve Nicholas Mavrogordato Efendi, Akademisyen Yayınevi, 2018, Adana.

KURT, Yılmaz; Çukurova Tarihinin Kaynakları I, 1525 Tarihli Adana Sancağı Mufassal Tahrir Defteri, Türk Tarik Kurumu Yayınları, Ankara, 2004.

ONAR, Mustafa; Kuruluşundan Kurtuluşuna Bağlantıları İle Saimbeyli, Adana Valiliği- Altınkoza Yayınları, Adana. 2009.

ÖZDEMİR, Mehmet; Millî Mücadele'de Develi, İstanbul, 1973.

ÖZOĞUZ, Esat; Adana'nın Kurtuluş Mücadelesi Hatıraları, İstanbul, 1964.

SARAL, Hulki- SARAL, Tosun; Vatan Nasıl Kurtuldu?, Ankara, 1970.

SARIHAN, Zeki; Kurtuluş Savaşı Günlüğü; Öğretmen Dünyası Yayınları, Ankara, 1982.

SAYMAN, Fatma; Engin SALGUT, Niyazi UZ, Muhammet CULFA, Gazi GÖREZ, Yunus TURAN, Anılarla Millî Mücadelede Ceyhan; Ceyhan Belediyesi Yayınları, Adana, 1986.

Lütfi Oğuzcan, Bu Millet Ölmez, Kültür Matbaası, Mersin 1966

ŞALVUZ, İsmail; Kurtuluş Savaşı'nda Kahraman Çukurovalılar, Aydınlık Basımevi, İstanbul 1938.

TOROS, Taha; Kurtuluş Savaşında Çukurova, Türk T. K. Basımevi, Ankara, 1986.

ÜSTÜN, Faik; Adana'nın İşgali ve Millî Mücadele, Dizerkonca Mat., İstanbul, 1955.

TUFAN, Osman; Kilikya Doğu Bölgesinde Millî Hareketler ve Kozan Sancağı İle Mülhakatının Kurtuluş Hatıraları, Bahar Matbaası, İstanbul, 1964.

TÜRKER, Zeki; Düziçi-Haruniye'nin Kurtuluşu, İstanbul, 1987

YAYCIOĞLU, Nejat; Osman Tufan Paşa, Çukurova'da Kuvayımilliye Dönemi, Efsane Kumandanı, Ekrem Matbaası, Adana, 2012.

YURTSEVER, Cezmi; Kozanlı Millî Mücahit Halil Topaloğlu'nun Hatıraları, Ekrem Matbaası, Adana, 2002.

YURTSEVER, Cezmi; Kamovorlar, Çukurovalı Yayınları. Adana, 2003.

YURTSEVER, Cezmi; Çukurova Tarihi, Çukurovalı Yayınları, Adana, 2003.

YURTSEVER, Cezmi; Toroslarda Görüşürüz, Ekrem Matbaası, Adana, 2018.

YÜKSEL, Murat; Çukurova'da Türk İslam Eserleri Ve Kitabeler, Adana Valiliği Yayınları, 1990.

YÜREĞİR, Ahmet Remzi; (1927- 1954) Millî Mücadele Hatıraları, Yeni Adana Gazetesi Arşivi, Adana.